Published and Distributed under permit (No. 791), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 204. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 1-го ВЕРЕСНЯ 1921. VOL. XXIX. No. 204. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, SEPTEMBER 1, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ПРЕЗИДЕНТ ГРОЗИТЬ ВИСИЛКОЮ ВІЙСК ПРОТИ ДЕМОНСТРАНТІВ

ВАШІНҐТОН, 30. серпня. — У відповідь на просьбу вестверджінського губернатора Моргана, котрий просив знов о висланнє федеральних військ в страйковий округ Мінґо, де велика валява збройних демонстрантів зібралася протестувати проти проголошення воєнного стану, президент Гардинг видав проклямацію до усіх демонстрантів, в якій взиває їх розійтися і грозить в противнім разі ужиттєм федеральних військ проти них.

В своїй відозві президент Гардинг розказує докладно цілу справу. Отже губернатор стейту Вест Верджінія доніс йому, що в стейті існує загальне безправство, якого стейтові власти не можуть здушити. На основі американської конституції, федеральний уряд зобовязаний охороняти кождий стейт юнії і на його домаганнє має вислати йому поміч. Така просьба має вийти від законодатної власти стейту, але в час, як законодатні тіла не радять, вона може вийти від виконавчої власти (себто від губернатора). Коли така просьба від законодатної власти, зглядно від виконавчої власти, як законодатна не радить, вплине, тоді президент Злучених Держав є управнений і обовязаний помочи такому стейтови, а саме він може завізвати мілїцію (стейтове військо) котрого небудь другого стейту юнії або навіть кількох стейтів або ужити до тої цїли сухопутних або морських збройних сил самих Злучених Держав. В тім зглядї він має зовсім вільну руку і поступає після власного суду.

В даним случаю, леґіслятура (парлямент) стейту Вест Верджінія не радить, і таку просьбу о інтервенцію федеральних властий має право висилати виконавча власть стейту, себто губернатор стейту. Губернатор стейту се зробив згідно з постановами конституції.

Однак конституція вимагає також від президента Злучених Держав, щоби він в кождім случаю, як має ужитися федеральних військ для успокоєння населення котрогонебудь стейту, наперед видав відозву до населення, закликаючи повстанців розійтися і вернути до своїх мирних занять, в певнім означенім часі, то президент Злучених Держав видає відозву, завзиває усіх повстанців вернутися до своїх домів, назначуючи їм на се час до полудня 1. вересня сього року. При кінці проклямації президент закликає всіх горожан, щоби вони співділали при заведенню ладу і правного порядку.

Рівночасно з тим, як таку проклямацію вислано в округ, де відбувається демонстрація, президент вислав туди генерала Бендголца, котрий уже раз був в тім окрузі, розслїджував умови, а потім вернув до Вашінґтону з рапортом, що все спокійно. Рівночасно федеральні війська з табора шермена, в Огайо, і табора Дикс, в Ню Джерзи, дістали прикази бути на поготівлю і ждати приказу на виїзд до Вест Верджінії. В кождім з тих таборів є по тисячу людий. Війська з табору Шермена можуть бути в страйковім окрузі за 3 години.

ЮНІЙНИЙ ПРОВІДНИК ВЗИВАЄ МАЙНЕРІВ РОЗІЙТИСЯ.

ІНДІЯНОПОЛИС, 30. серпня. — Джан Луис, президент Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, видав відозву до майнерів, в котрій закликає їх розійтися як найскорше домів. В тій самій відозві каже він, що демонстрація майнерів була викликана неустанними нападами приватних детективів Болдвина-Фелтса на майнерів. Юнайтид Майн Воркерс оф Америка протестували не раз проти сих зловжитків, але все безуспішно. Сей союз майнерських юній не поносить ніякої вини за демонстрацію, і він се виразно дав до розуміння урядови у Вашінґтоні. Повна нездібність стейтового уряду Вест Верджінія являється наслідком його недбальства охороняти горожан стейту перед незаконними нападами зі сторони бандитів, нанятих приватними компаніями. Мимо сього союз майнерських юній доложить усіх старань, щоби помогти федеральним властям завести лад в стейті, а тепер наклонити майнерів вернути спокійно домів.

Як представника союза майнерських юній вислано в страйковий округ Филипа Морея, віцепрезидента союза. Виконавчий уряд сімнайцятого округа союза майнерських юній видав також відозву до демонстрантів завзиваючи їх до спокійного повороту домів.

ЮНІЯ ВИГРАЛА ПРОТЕСТ ПРОТИ ЗАКУПНА МАШИН ДО ГОЛОСОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Виборчий комітет міста Ню Йорку мав приняти оферти на продажу машин до голосовання, що має відбутися сеї осени. Коли комітет уже був готовий видати своє рішення, юнії міста запротестували проти принятя контракту на тій основі, що машини були роблені в „отвертих фабриках" (які не признають юнії). Через протест юнії місто здержалося зі закупном 350 машин.

РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕ БУДУТЬ РЕПРЕЗЕНТОВАНІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ РОЗБРОЄННЯ.

ВАШІНҐТОН, 30. серпня. — Хоч президент Гардинг ще не рішив, котрі особи будуть іменовані представниками Злучених Держав на наближаючійся конференції для розброєння, все таки уряд дав уже до зрозуміння, що робітничі юнії не будуть мати представника, як взагалі не будуть його мати инчі групи населення, як, приміром, жінки.

ЖІНКИ СОВЄТСЬКИХ КОМІСАРІВ ВТІКАЮТЬ З МОСКВИ.

ПАРИЖ, 29. серпня. — Кореспонденція з Москви каже, що большевицькі проводирі, не маючи чого иншого до вивозу заграницю — порішили вивезти своїх жінок. Жінки Троцького, Радека і Зінова знаходяться вже в дорозі до Ковна, звідки за позволенням литовського уряду мають виїхати в дальшу дорогу в західну Европу, щоби там жити під прибраними назвисками, так живуть вже там жінки проганих цісарів і королів.

Спеціяльно жидівська комісарська група Троцького старається виправити як найскорше свої жінки в безпечне місце. Очевидна річ, що жінки совєтських достойників везуть зі собою міліони в грошах і всяких дорогоцінностях.

ВЕЛИКАНСЬКІ ПОЖЕЖІ ЛІСІВ В ПОЛЬЩІ

КРАКІВ, 28. серпня. — В лїсистій околиці між Вислою і Сяном, на території давної сандомірської рівнини, від тиждня шалїють страшні пожежі лісів. Тисячі моргів ліса, вартости соток міліонів впали вже жертвою вогню. Ліси горять дальше і все ще нові пожежі вибухають, та як ово потягне посуха, не можна сподіватися кінця катастрофі.

Шкоди виносять вже міліярди польських марок.

З Чехословаччини доносять, що також там, в многих місцевостях, горять ліси, на великих просторах. Шкоди, в знищенім лісі — величезні.

Панууча засуха сприяє пожежам.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Український Громадський Комітет у Чехословаччині звернувся до чеського уряду з просьбою допомогти українській еміґрації в Чехії в справі самоорганізації трудової допомоги, культурно-освітньої, правової і т. и. Заступник міністра закордонних справ д-р Гірс відповів управі комітету, що чеський уряд багато вже допоміг самоорганізації руської еміґрації і охоче так само допоможе українській еміґрації. Разом в цим д-р Гірс обіцяв заступництво чеського уряду інтересам української еміґрації і перед Лігою Народів, яка, мовляв бере всю справу допомоги „руським біженцям" в свої руки; при чім слово „руський" вживає не в національному значінні, а для географічного обозначення території бувшої Росії, тобто: має на оці допомогу не тільки руським біженцям, а й українським та иншим з бувшої Росії.

Український Громадський Комітет у Чехословаччині подає в цій справі до Ліги Народів відповідний меморіял, а для налагодження у всеукраїнському масштабі має скликати незабаром в Празі, яка стала міжнародним осередком допомогової акції збігцям і голодуючим, зїзд всіх українських громадських організацій в Европі, що пікльуються про збігців, для спільного вирішення цих питань допомоги збігцям і голодуючим.

З ЖІНОЧОГО СВІТА.

ЖЕНЩИНА І ЛІГА НАРОДІВ.

Внаслідок старань жіночих товариств, Рада Ліги Народів приняла до постійної мандатової комісії — женщину. Сей уряд припав в участь Шведції пані Буґґе-Віксел, яка була представницею Шведції на загальним зібранню Ліги Народів.

КАТОЛИЦЬКІ ЖІНКИ В АНГЛІЇ ПРОТИ РОЗВОДІВ.

Католицька Ліга англійських жінок вручила англійському канцлерови петицію, засмотрену 141 тисячами підписів женщин з просьбою, щоби не було в Англії введене право, яке улекчує розводи.

РУМУНСЬКІ ЖІНКИ ДІСТАЮТЬ ВИБОРЧІ ПРАВА.

Румунський сенат 60 голосами проти 22 ухвалив надати жінкам виборчі права в міській автономії.

УХВАЛА МІНАРОДНОГО ЗЇЗДУ В ЖЕНЕВІ.

Міжнародний зїзд в справі торговлї живим товаром покінчив свої праці ухвалою слідуючої резолюції:

Зїзд в своїм старанню про запевненнє належної опіки жінкам і дітям, без ріжниці їх раси і народности, звертається до Ліги Народів з просьбою о виконаннє як найсильнійшого впливу на ті держави, які не належать до конвенції з 1910 р. дотично торговлї женщинами, щоби враз зі своїми кольоніями до сеї конвенції негайно приступили.

СПРАВА ПРОСТИТУЦІЇ.

Одною зі справ, які були обговорювані на міжнародній конференції в справі поборювання торговлї живим товаром, була також справа проституції.

Проти правом толерованої проституції висказалися слїдуючі краї: Полуднева Африка, Німеччина, Австрія, Бельгія, Канада, Хіни, Данія' Голяндія, Угорщина, Індії, Японія Норвеґія, Польща, Швайцарія і Швеція.

За правом толерованою проституцією були: Бразилія, Чілі, Франція, Греція, Італія, Румунія, Портуґалія, Сіям Чехословаччина, Уругвай. Болгарія здержалася від поголовання.

СМЕРТЬ ЗАСЛУЖЕНОЇ ЖЕНЩИНИ.

З Копенгаґен доносять про смерть одної з найбільше знаних данських жінок Марії Ларсен, яка була редакторкою одної з найбільших данських газет, членом міської ради Копенгаґи і членом данського сенату.

Завдяки основний знайомости політичних справ, Марія Ларсен здобула собі в політичнім світі Данії виняткове і дуже поважне становище.

Ларсен була промотором, щоби в північнім і середущім Шлезвику перевести плебісцит. Сей плебісцит випав відтак на користь Данії.

Данська преса підносить так дуже гарні родинні і товариські прикмети Марії Ларсен, яка положила великі заслуги для еманципації і освідомлення жіноцтва в Данії.

З ПЕКЛА ПОЛЬСЬКОЇ НЕВОЛІ.

Ришкова Воля.

В цьому селі урядує силою накинена і бережена „влада", яка своїм поведениям потрапила зневірити до себе цілу громаду. В справі махінацій громадським майном ведеться судове слідство; найчесніші громадяне непевні свойого завтра, кождої хвилини можуть надіятися напасти зі сторони власти. Громадянам забракло вже терпцю і хотіли шкідників усунути, та це не так легко. Читальня стояла досі осторонь від усіх сих спорів, а її праця мала на меті тільки дійсну освіту. Одначе й це не подобалося прислужникам влади, і коли читальня хотіла впорядити концерт в честь Франка, то на доноси що в селі готовиться бунт, старосто заборонило концерт.

В дійсности по селах скрізь урядують понаставлені Польщею війти, які чинять усе, що їм каже староста.

Неможливі відносини.

Від якогось часу життя у нас стає прямо невиносимим. Мимо неофіціяльного стану облоги, мимо скріпленої „страж-и безпеченьств-а", життя Українця в Долині чимраз небезпечніше. Вечером по 10-ій годині немислимо вийти на вулицю. По передмістях ходять якісь гуртки, які зачіпають Українців і не дають їм проходити. І так дня 26. червня вертав В. Мацевич, уч. VIII. кл., з сестрою з театральної вистави. Несподівано напало на нього двох бандитів з палицями та без найменшої причини почали його бити, визиваючи останніми словами. Переляканa сестра почала кликати помочі, одначе дармо. Бандити кинули ним об землю, почали копати, ледви вспів утечи. В два дні пізніше на „Новичці" стріляв хтось за Т. Маружеком і знову визивав від „кабанів".

Вбивають серед білого дня.

Бандитизм з дня на день росте, і ніхто навіть не старається бодай в частині зарадити цему.

На кілька днів перед Зеленими святами знасилував функціонар польської державної зелізниці незвісного імени в білий день дівчину з Сорок на її городі. Хоч про це донесено жандармерії, то в цій справі не видно ніякого успіху.

Знову недавно польські гаєві з села Прус, узброєні в кріси і револьвери, застрілили життєву жінку Парашку Яремко з Сорок, що з другими переходила дорогою до Лисинич. Парубків, що з нею йшли, ті бандити обдерли до сорочки — а при тому викрикували: „Сроковскі цванцігер, ти гайдамако, ми тобі покажемо, що то значи Поляк".

Це називається диктатура божевільної шляхти, яка працює руками ватаг помічників та погоничів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАСІДАННЄ ЛІГИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, 30. серпня. — Ліга Народів зібралася в понеділок пополудни (27. серпня), щоби полагодити тяжку справу Горішного Шлеска, передану її до вирішення через Найвисшу Раду.

На першім засіданню, в присутности всіх членів, Ліга повзяла ухвалу, що справа Шлеска буде вирішена самою Лігою, без співділання полюбовних суддів або експертів, бо цілу відповідальність за залагодженнє справи Гор. Шлеска Ліга мусить взяти виключно на себе.

Реферат про справу Шлеска виголосив президент Ліги Народів, граф Ішії, який є рівночасно японським амбасадором в Парижи.

Він заявив, що вирок Ліги Народів в справі Шлеска мусить бути одноголосний, бо лише тоді можна буде уважати справу як остаточно полагоджену.

Справа Шлеска мусить бути розвязана як цілість, після результатів голосовання і з узгляднением економічних і географічних условин.

50,000 ГОЛОДНИХ РОСІЯН НА ГРАНИЦІ ГАЛИЧИНИ.

КОПЕНГАҐА, 29. серпня. — Громади зголоднілих Росіян, які втікли з околиць, діткнених голодом, перейшли вже українсько-галицьку границю і почали атакувати і рабувати надграничні села Східної Галичини. Доси перейшло галицьку границю около 50 тисяч Росіян.

Криваві боротьби між російськими „гостями" і галицькими селянами є на дневім порядку.

МАДЯРИ ПРОТИ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 30. серпня. — Вісти які наспіли з Угорщини, доносять, що австрійські війська, які з аліянтською військовою комісією вступили на територію західної Угорщини, віддані Версайським договором Австрії — стрінули завзятий опір з боку мадярських повстанців.

Мадярські повстанці під проводом полковника Леґара і поручника Ґенса заняли місто Еденбурґ і цілу околицю.

Австрійський президент вислав сейчас ноту до аліянтських правительств з домаганием, щоби услівя мирового договору з Австрією були виконані.

Мадяри повторили цілу історію Ґабрієла д'Ануньція, Корвантого і Желіговського.

РОСІЯ ПОТРЕБУЄ ВУГЛЯ.

МОСКВА, 30. серпня. — Президент Всеросійського Ратункового Комітету Лев Каменев висказав американському народови вдяку за поміч в запасах поживи, присланих вже до Москви за посередництвом американських ратункових організацій і заявив, що крім припасів до їди, Росія потребує значної скількости вугля, щоби розвести американську поживу по Росії.

Всі російські копальні вугля в донецькім басейні є нечинні, тому, що робітники розбіглися в инші околиці, гладуючи за поживою.

АМЕРИКА ПІДПИСАЛА МИР З УГОРЩИНОЮ.

БУДАПЕШТ, 30. серпня. — Мировий договір між Угорщиною і Америкою підписано в Будапешті, дня 29. серпня. Іменем Америки підписав американський комісіонер Грант Сміт, а від імени угорського правительства — граф Банфи.

В сей спосіб Америка покінчила вже формально війну з так званими центральними державами, то є: Німеччиною, Австрією і Угорщиною.

ВОЄННИЙ СТАН В СХІДНИХ ІНДІЯХ.

Британське правительство проголосило воєнний стан в усіх провінціях Індії, в яких повстанці виказують свою діяльність.

Доси проголошено воєнний стан в Валяванад, Понані, Ернад і Калькуті. До Потамні, в полудневій части Індії, прибуло вже англійське військо.

В околиці Калькути число повстанців виносить вже 15 тисяч людий.

Сфанатизовані члени племени Моплячів порішили проклямувати своє правительство в околицях, які знаходяться в їх руках.

Ганді, провідник індійських націоналістів, дістав запрошеннє від провізоричного конґресового комітету, щоби прибув до Малаґару.

Повстанці вивісили вже свою зелену хоругов на ратуши в Пеліпу.

Депеша з Менерфії доносить, що повстанці заблокували всі гірські дороги, посуснувши на них грубі дерева, нобурили мости і перекопали дороги на рівнинах, щоби в сей спосіб здержати рухи англійських військ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧУТКИ ПРО БЛИЗЬКЕ ВИРІШЕННЄ СПРАВИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Праська „Трібуна" в статті під заголовком „Нова держава в Европі" подає з Парижа:

Тутешні дипльоматичні круги надіються від найблизшого засідання Найвисшої Ради далекосяглих рішень про спірні питання Польщі. По засадничім вирішенню горішно-шлеського питання мається негайно приступити до розсліду справи Сх. Галичини. Анґлія переконала Францію про необхідність дефінітивних границь Польщі та про неможність дальшої териріяльної провізорії. Для вирішення осягнено прихильну підставу на яку згодилися побіч Анґлії також заступники Східної Галичини. Сі останні прирекли піддатися ухвалі Найвищої Ради та пристали на засаду і форму, в якій Найвища Рада запевнить незалежність східно-галицької держави. В поінформованих кругах твердиться, що конференція Найвищої Ради відрочується лиш з огляду на питання Східної Галичини, тому що одна з союзницьких держав має намір відставити до Східної Галичини частину антантських війск з Горішного Шлеска.

Екстериторіяльна влада Петрушевича виготовила вже подрібний плян внутрішної орґанізації східно-галицької держави й приготована є на вирішення Найвищої Ради. Її економічних експертів запросили анґлійські нафтові синдикати до Лондону на наради над анґльо-українською економічною спільною діяльностю.

(Треба додати, що праська „Трибуна" се півофіціяльний орґан чеськословацького міністерства заграничних справ.)

ПОЛЬСЬКІ ТРОВЛЕННЯ ПРОТИ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Польські ґазети в Америці передруковують з польської старокраєвої ґазети „Курієр Варшавскі" статтю про „українські настрої в Малопольщі". Як хвалиться ся ґазета, ся стаття не була писана в редакції; се урядовий рапорт, що припадково... дістався в руки редакції. Не будемо застановлятися над самим фактом, що урядовий документ попадає припадково в руки ґазети, бо се в таких державах, як Польща звичайна річ. Зате звернемо увагу на кілька дуже цікавих уступів з того урядового рапорту, а то тим більше, що польські ґазети уважають сі уступи за важний причинок до представлення стану ума українського населення Східної Галичини. З тим не зовсім можна згодитися. Ми скорше уважаємо самий рапорт за причинок до представлення стану ума польських наїзників на Східну Галичину.

Цікаві наперед признання рапорту, що Українці становлять більшість по селах Східної Галичини, та що так звана партія староруська вже не має впливу на се населеннє. Цікаві се признання тому, що досі вони з польської сторони перечилися, або поминалися мовчанкою. Признаннє, що „партія староруська" вже не має значіння в селах Східної Галичини, очивидно стоїть в звязи зі становищем сеї „партії" до польського панування над краєм; якби вона годилася на се панованнє і була дала намовитися Полякам на сотвореннє польської урядової партії, як сего хотіли і пробували польські наїзники, то вона певно малаби поважну перевагу на наших селах Східної Галичини. Принайменче в польських рапортах. Але тому що „староруська партія" відкинула всі заходи Польщі і станула разом зі свідомими Українцями рука об руку проти польского панування, то очивидно, вона мусіла, уже наконець навіть в польських рапортах стратити увесь вплив серед галицьких селян. Каже рапорт, що ся „партія" доживає свого віку серед попівства. Всі селяни належуть уже до „українського табору", каже рапорт.

Якеж відношеннє українського села в Східній Галичині до питання самостійности та до приналежности до Польщі? Після рапорту, богаті селяни, яким добре поводиться під Польщею, відносяться на загал рівнодушно; вони перевороту не бажають і заховуються байдуже до аґітації за самостійностю. Зате прихильно до сеї аґітації заховуються малоземельні селяни, котрі, після слів рапорту, готові на все. Значить, польський рапорт представляє справу симпатій до самостійности в зовсім инчім світлі, як се представляють большевики і їх наймити; сі послідні звикли говорити, що клич самостійної України промовляє до богатих селян, а сільська біднота відноситься до нього рівнодушно. Очивидно, і польські і московські наймити брешуть, щоби показати, що й вони мають симпатії серед українського населення. Самий факт, що з одного боку Поляки кажуть, що бідні селяни за самостійностю України, а з другого боку Москалі кажуть, що богаті селяни за самостійностю України, показують, що селянство українське всею масою стоїть за самостійність. Польські і московські говорення про те, що лише одна частина за самостійностю, являється лише примітою про те, до якої ґрупи селян наші вороги хочуть прилабузнюватися: отже Поляки підсуваються до богатих селян, Москалі до біднійших. Поляки хочуть заграти в Східній Галичині ту саму політику, якої держаться Москалі на Великій Україні. Вони хочуть розбити українське селянство, і спаралїжувати його зусилля ворожнечою межи заможним і бідним селянством. Як московські большевики тровили бідних селян проти богатих, так Поляки пробують цькувати богатих проти бідних. Після всякої правдоподібности, польські заходи покінчаться так само, як покінчилися московські, себто повним фіяском і невдачою.

НОТА УРЯДУ ГАЛИЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ ДО ПРЕМІЄРІВ ДЕРЖАВ АНТАНТИ ПРО МІЖНАРОДНУ ОСНОВУ СПРАВИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Ексцеленціє:

В останнім часі узнали великі держави Антанти, з осібна Анґлія і Франція, **справу Східної Галичини актуальною і пильною.** Та з інтерпеляції піднесеної льордом Робертом Сесилем в анґлійськім парляменті як також з відповіди анґлійського премієра Ллойда Джорджа слідує, що вони вважають рішення Найвисшої Ради Мирової Конференції в Парижі з 25. червня 1919, державно-правною і міжнародною основою справи Східної Галичини, та що у всякім разі буде отсе рішення вихідною точкою при остаточнім вирішуванню сеї справи.

Тому є на часі: докладно розважити те становище, яке своїм змістом і своєю тенденцією занимає згадане рішення з 25. червня 1919.

Мериторично обнимає отсе рішення **три постанови:**

1) Уловаження польського правительства, щоби своїми військовими силами **окупувало Східну Галичину** аж по ріку Збруч;

2) **Предложення,** що польське правительство **може** бути уповажнене **завести цивільну адміністрацію у Східній Галичині, як** заключить умову з державами Антанти, котра мусить запоручити в як найбільшій мірі автономію сеї теріторії, та

3) **Приречення** що справа **державної приналежности** сеї території **мусить остаточно** („в останній інстанції") опертися на **праві самовизначення населення Східної Галичини.**

Постанови: 1) і 3) є своїм змістом безглядні, значить аподиктичні, а постанова 2) є условлена („може"— і „як").

З осібна **постанова** 1) вже виконана, бо польське правительство зараз в місяці липні 1919, своїми військовими силами окупувало Східну Галичину аж по ріку Збруч і тому **Польща від того часу аж до тепер є військовим окупантом** Східної Галичини. Отсе ствердила Рада Союза Народів (23. лютого 1921) та потвердив анґлійський премієр Ллойд Джордж (6. липня 1921), а ніхто проти сего не підніс і не міг піднести иншого твердження.

Що до постанови 2) то вона мала на меті: створити переходову, значить тимчасову стадію у Східній Галичині: між військовою окупацією а остаточним вирішенням державного становища Східної Галичини.

Та Найвисша Рада Мирової Конференції підняла була заходи в місяці падолисті 1919, аби Польща дістала уповаження: завести цивільну адміністрацію у Східній Галичині на підставі статута („умови") автономної території Східної Галичини, **але Польща тої умови не приняла** а представництво українського населення Східної Галичини як значно переважаючоз більшости населення **рішучо запротестувала проти якого небудь уповажнування Польщі** до цивільної адміністрації у Східній Галичині, і тому покладені условини „може" і „як" не здійснилися; та супроти сего **Найвисша Рада Мирової Конференції відступила від своєї пропозиції як 2).**

А тимчасом перейшли два роки тяжкої неволі населення під режімом військової окупації Польщі та через те прояснилися міжнародні відносини і справа Східної Галичини доспіла до остаточного вирішення.

Справа Східної Галичини виступає як актуальна і пильна, бо **польське правительство,** що є тільки військовим окупантом, в межичасі самовільно присвоює собі права цивільної адміністрації Східної Галичини, а навіть іґноруючи **Найвисшу Раду Мирової Конференції одиноко компетентне тіло до остаточного вирішення** державного становища сеї території, трактує Східну Галичину безправно, в супереч постановам арт. 91. Сан Жерменського Мирового договору, наче інкорпоровану вже частину Польщі, як се виказано нашими представленнями внесеними до Ради Амбасадорів.

Невирішена справа Східної Галичини виступає як **актуальна і нагла для автономного українського населення сеї території,** так як польський окупаційний режім протягом двох років виказав **на тільки цілковиту нездатність Польщі до ведення адміністрації** у Східній Галичині, бо допровадив сей край до безправства і страшної економічної руїни, але виявив вже досі явний **систем нелюдської екстермінації українського населення,** — так що отсе населення нічого більше не бажає як освободження його від польської окупаційної неволі і від всякого державного звязку з Польщею, як се виказано нотами Української Національної Ради, внесеними до Представників великих держав Антанти.

З тих причин приходить тепер до виконання **постанова 3)** рішення Найвисшої Ради Мирової Конференції в Парижі з 25. червня 1919, з категоричним дороговказом, що справа державного становища Східної Галичини має бути остаточно вирішена на праві самовизначення населення. Тому анґлійський премієр Ллойд Джордж у своїй парляментарній відповіди вказав на волю населення Східної Галичини як на політичну лінію рішення Найвисшої Ради з 25. червня 1919, що обовязує великі держави Антанти.

Принимаючи отсю, витичну лінію політичну за підставу, остається Найвисші Раді Мирової Конференції до вирішення: **саме здійснення волі населення Східної Галичини** як найбільше інтересованого чинника, — по думці національної справедливости.

Ексцеленціє:

Українське населення Східної Галичини, що представляє значно переважаючу більшість всего населення сеї території (70%), проголосило в звіті розпаду австро-угорської монархії (19. жовтня 1918) конституовання на території Східної Галичини: незалежної Галицької Держави, та реалізуючи те право самовизначення обняла дня 1. падолиста 1918 року, Українська Національна Рада у Львові і цілім краю державну владу, цивільну і військову, усунувши звідси останного австрійського намісника. Покликаний Українською Національною Радою Галицький Український Уряд виконував державну владу на території Східної Галичини аж до половини липня 1919, коли наслідком польської інвазії і рішення Найвисшої Ради Мирової Конференції в Парижі з 25. червня 1919, був примушений разом зі своєю українською галицькою армією уступити поза границі краю і оставити Східну Галичину під військовою окупацією Польщі.

Таким державним актом українське населення понад всякий сумнів заявило свою однодушну волю, що **хоче мати на території Східної Галичини свою незалежну державу,** та те своє самовизначення обстоює непохитно до теперішного часу.

Польське населення Східної Галичини є там національною меншостю (14,3%), але піддержуване анексійними змаганнями сусідної Польщі воно являється за прилученнєм сеї території до польської держави. **Отсе змагання шовіністичного польського населення противиться політичному принципу більшости** і не має за собою ніякого узасаднення, та його узглядненння значило би знасилування волі української більшости на користь меншости населення, а у всякім разі погубне нарушення національної справедливости.

Коли бо польське правительство тепер як тимчасовий військовий окупант під суверенним правом великих держав Антанти: некультурним способом безправно нарушує особисту, релігійну, економічну, культурну і політичну свободу українського населення Східної Галичини, — то в разі прилучення сеї території до Польщі, від разу українська більшість населення перейшлаби в національну меншість супроти Польщі та Польща, маючи в своїх руках суверенне право над українським населенєм, **пішлаби без пардону на винищення Українців, аби Східну Галичину перемінити на польську провінцію.** Отсе значилоб, створити зі Східної Галичини новий Балкан Сходу!

І тут не мож поминути тої обставини, бо польська національна меншість не є одинока у Східній Галичині, **бо є там ще й жидівська національна меншість (12,3%),**—чисельно майже рівна польській меншости, а економічно сильнійша від польської. Жидівське населення Східної Галичини не хоче вдоволитися приреченнем охорони меншости, але жадає повної рівноправности в школі, уряді і життю публичнім. А отсим домаганням жидівського населення не мож відмовити узасаднення, бо годі бавитись ілюзіями, що Жиди станутъ польською або українською нацією...

Ексцеленціє:

Бажаючи вирівнати отсі розбіжні змагання трьох націй Східної Галичини **і допровадити їх до спільного знамени національної справедливости** та до кращої будучности всего населення галицької вітчини, українська більшість готова є признати двом другим заселюючим народам: **повну рівноправність** замість самих прав національних меншостий та допустити їх у відношенню їх чисельної сили **до співучасти з законодавстві і адміністрації Східної Галичини як незалежної держави вільних народів.**

Проєкт такої державної орґанізації Східної Галичини як незалежної Галицької Републики доручила Українська Національна Рада Східної Галичини правительствам великих держав Антанти та отсим позваляю собі іменем Української Національної Ради звернути на сей проєкт увагу Вашої Ексцеленції, **як на одиноку справедливу і доцільну позвязку Східно-Галицької справи.**

Уконституовання такої Галицької держави відповідає **життєвим інтересам всего населення** Східної Галичини без ріжниці націй, що будуть мати спромогу, спільно і згідно працювати для загального добра своєї держави.

Таке вирішення справи є також в розумнім **інтересі Польщі** що у своїх етноґрафічних границях буде могла приступити до успішної консолідації своїх внутрішних відносин, бо у Східній Галичині найде вона замість ворожої ірреденти добро сусідську державу.

Та в кінці, таке вирішення державного становища Східної Галичини відповідає також добре зрозумілим **інтересам великих держав Антанти,** бо сим способом Східна Галичина перестане бути вічним огнищем державних конфліктів між Польщею і Росією, **а стане важним етапом мира на Сході Европи.**

Львів, Відень, 28. липня 1921.

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ ГАЛИЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ:

Евген Петрушевич в. р.
Олександер Барвінський в. р.
Лев Бачинський в. р.
Володимир Бачинський в. р.
Кость Левицький,

Уповновласнений Уряду для Справ Закордонних Галицької Републики.

ПОЗИЧКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

(Від власного кореспондента).

Прийшло до мене те число „Свободи", в якім українське **правительство Галичини звертається до Вас, аме**риканські **Браття, з закликом: „Складайте Позичку Національної** Оборони **для здобуття і закріплення незалежности Галицької** Держави!"

Вірю, що між американськими Українцями не буде нікого, **хто не відповів би на той заклик і не зложив би на** Позичку **Національної Оборони своєї лепти. Богатший** зложить **більше, біднійший менше, а й той, що не має ані** маєтків ані **великих заробітків зможе заощадити з заробітку** своїх рук **пять долярів і дати їх на ратунок Рідного Краю з страшної** неволі Польщі.

Мало хто з Вас, американські Браття, покинув Рідну Землю **й вибрався за море-океан, до далекої Америки тому,** що його **гнала з дому жажда пізнати нові світи, розвинути** свою енерґію, **свій дух підприємчивости на ширшім полі.**

Ні, таких між Вами майже не має! А покинули Ви рідний **Край, бо в нім, дякуючи віковій польській неволі,** Ви мали пекло. **Тікали Ви з рідного краю, бо ті загінчики землі, які** Вам **лишили польські пани, не могли Вас вигодувати, і треба** було **йти на панський лан робити за півдурно важку панщину.** Тікали **Ви від самоволі польського старости, польського** жандарма, **польського екзекутника, які поводилися з українським** народом **як з худобою. Тікали Ви, бо на приказ польських** панів **приходило військо і стріляло до Вас, коли Ви хотіли** вибрати **свого посла, заложити собі в селі читальню, або коли** не хотіли **за півдурно працювати на панські лані.**

І тоді, коли Ви покидали Рідний Край, здавалося, що так **буде Бог знає доки.**

Австрія, яка після поділу Польщі стала другою польською **мамою і позволяла Полякам робити з українським** народом **у Галичині, що їм тільки подобається, — здавалося, була** така **сильна, що не було видко, коли тій австрійсько-польській** неволі **кінець прийде.**

Та той кінець прийшов. Австрія, опікунка Польщі, наслідком **програної війни розпалася, і український нарід** прогнав **польських урядовців, установлених Австрією, тай** утворив на **своїй землі свою власну державу, Західно-Українську** Народню **Республику.**

Одначе Польща, та ненаситна Польща, яка все жила тільки **з чужої праці, не захотіла зректися панування** над богатою **українською землею. Вона пішла на нас війною,** щоби знов **наложити на нас польське ярмо.**

Девять місяців — від початку падолиста 1919 до половини **липня 1920 — український нарід Галичини боронив** свою **Рідну Землю від польських розбійників. Закривав її** своїми **грудьми, поливав своєю кровю і вкривав своїм тілом.**

Одначе великі держави світа, ті, що виграли війну, ДОПУСТИЛИСЯ НА НАС НАЙГІРШОГО ЗЛОЧИНУ, ЯКИЙ ДО НЕБА КЛИЧЕ О ПІМСТУ: **вони стали проти нас, по** стороні **Польщі, уповажнюючи її заняти наш Рідний Край і** держати **доти, доки вони не рішать про його долю.**

Розумієте: ті держави, що голосили, що хочуть на всім **світі завести справедливість, відобрали український край** українському **правительству і віддали його в перехованне його** відвічному **ворогови, Польщі.**

Український жовнір, який вистрілив останній набій, не міг **опертися ворожій силі. Польща заняла цілу українську** Галичину **і почала там господарювати шибеницями, розстрілами,** **вязницями, рабунками, а голод, тиф помагали її.**

Одначе українське правительство Галичини не зневірилося. **Воно, щоб не попасти в руки польського ката, виїхало** на **чужину і звідси домагається від великих держав світа** справедливости **для мученого українського народу; усунення** польської **окупації з української Галичини і привернення незалежности краю.**

Є всі познаки, що ся діяльність українського правительства **увінчається успіхом, бо всі народи світа починають** уже **прозрівати, яке то зілле Поляки. Тому треба сю** діяльність **українського правительства підперти й уможливити йому** далі **її вести.**

Тепер українське правительство Галичини звертається до **Вас, американські Браття, з закликом помогти йому** через **складаннє Позички Національної Оборони.**

Подумайте: Ваші брати, які остали в Галичині, принесли для здобуття і закріплення незалежности Рідного Краю богато **більше :життє, кров, каліцтво, муки по польських вязницях. Від Вас Рідний Край вимагає богато менше: тільки невеличкої части Вашого маєтку або Вашого зарібку.**

Певне ніхто не знайдеться між Вами, що сеї невеликої жертви **не приніс би.**

Отже складайте Позичку Національної Оборони! Покажіть, **що Ви готові дати для визволення Рідного Краю** з польської **неволі тих скромних сто тисяч долярів, о які** просить Вас **українське правительство, — а навіть більше.**

А довжний запис Позички Національної Оборони бережіть **як дорогоцінний скарб. Нехай він буде Вашою** гордістю, **як свідоцтво, що Ви належите до народу, який не хоче** носити **чужого ярма і бореться за свободу, і як свідоцтво,** що Ви є **гідним сином свого народу і берете участь в його** боротьбі за **визволенне.**

Гайдельберг, 7. серпня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ОПОВІСТКА.

Многі особи звертаються до нас через Відділи та Центральні **Орґанізації з запитами, чи можуть посилати на** Позичку **Національної Оборони місто ґотівки, Ліберті та** Вікторі **бонди, видані Злученими Державами підчас світової війни.**

Отсим подаємо до загального відома, що Позичку **Національної Оборони можна складати рівнож і в Ліберті та Вікторі бондах. За ті бонди враз з приналежними купонами** даємо **в замін бонди Позички Національної Оборони які виставляємо на ту саму суму, на яку виставлені Ліберті та Вікторі бонди.**

В Вашінґтоні, дня 26. серпня 1921.

ЗА ФІНАНСОВО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ ВІДДІЛ:

Др. Березовський **Др. Мишуга.**

Для України.

(Надіслана стаття).

„Для України наша любов".

Не час нам на роздори тепер, коли наш край роздертий ворогами. Не час на партійні спори. Не час на приватні порахунки. Не час спиняти змагання до визволу рідного народу сварнею і розбратом та розбиванням наших власних сил на пусті і глупі суперечки.

Дивно і болюче обсервувати наші спори саме в той час, коли уся наша енергія, енергія кождої одиниці повинна бути зужита для добра України. Такого нема серед ніякого іншого народу. Наші вороги Ляхи, коли йде о справу Польщі, стоять одною, зединеною, солідарною лавою. Айриші, що теж добиваються везволу своєї землі обеднані любовю Ірляндії. Жиди, коли лише ходить о жидівську справу чи о поміч Жидам в старім краю, єднаються всі до купи — большевики чи буржуазія.

Невже серед цих народів нема партій? Невже нема партійних ворожнеч? Невже нема приватних недорозумінь і порахунків?

Є цего добра у них доволі. Та коли будується держава, коли визволяється нарід, коли обороняється держава перед ворогом — вони відкладають всі партійні спори, всі розбіжні проекти, всі приватні порахунки на цей час, коли їх ріній край буде безпечний.

Так роблять свідомі і зрілі народи.

Тільки зрілий і свідомий нарід може добитися до забезпечення волі і долі свойого краю. І тому, коли ми хочемо причинитися до визволу рідньої України, до здвигнення української держави — нам треба бути свідомим і зрілим народом. А наші роздори, сварки, наша взаїмна ненависть не є прикметою свідомости і зрілости.

Скажім собі правду в очи: Колиб не наша погана вдача, що так тягне нас до розбрату, то сьогодні справа визволу України, справа української держави чи не булаб вже вирішена?... Доки-ж трівати-ме цей роздор і розбрат, що нас ділить і українську справу губить?

Хочу говорити про справу визволу української части Галичини з ляцького ярма. Чи є це в Америці оден щирий Українець, що не бажає, щоб український нарід у Галичині був вільний від ляцької нагайки? Певно, що нема! Отже о що ходить?

Поставлю справу ясно:

1. Є одна ґрупа Українців, що ту справу визволу Галицької України вбиває, мовлячи: коли Галицьку Україну визволить Петрушевич і його правительство, то буде це буржуазна держава. А має вона бути буржуазна, то нехай краще не буде її, бо ми мусимо боротися проти всякої буржуазії, чи вона чужа, чи своя. Це погляд наших большевиків.

2. Друга ґрупа Українців знова стоїть на тім становищи, що визвіл української Галичини з ляцької неволі і будова української галицької держави противиться ідеї Соборної України. Люди з цеї ґрупи розуміють, що як маємо визволяти Україну, то визволяймо її цілу а не частями та зачинаймо від Києва, а не від Львова. На інакшу програму ця ґрупа не дає згоди і каже, що не дасть підмоги. Цей погляд заступає ґрупочка людий, котрим час від часу дає приміщенне „Народна Воля".

Розгляньмо перше погляд наших большевиків:

Перш усього треба сказати, що серед Українців різьких клясових ріжниць нема. Є українські хлібороби, є українські робітники і є українська інтеліґенція. Капіталістів, дідичів, фабрикантів — то є правдивої буржуазії нема. Властиво кажучи, то увесь український нарід можна звести до кляси пролетарів. Інтеліґенция — попи, учителі, лікарі, урядники, клерки тощо — то не є жадна буржуазія, але се інтеліґентний пролетаріят, що вийшли звичайно з селянського, маломіщанського або робітничого стану. Селянин, що має 5 морґів поля, в порівнанню з таким інтеліґентним пролетарієм, є вже „буржуй", бо має якесь власне майно. Правда — рідко декому з тих інтеліґентників пощастить здобути якесь невелике майно: купити хату, трохи поля тощо. Але то рідкі птиці, так само, як рідкі такі люде серед звичайної робітничої кляси. Решта тих інтеліґентів заробляє тепер навіть гірше, чим кваліфікований робітник. Часи коли оплачувалось бути т. зв. „інтеліґентом", вже минули і загули. Тому балачки про укр. буржуазію в Галичині пусті і невмістні.

Що-ж до суспільного ладу — то нехай найперше буде здвигнена українська держава, а тоді вже український нарід сам своїми голосами порішить, який має бути лад в тій державі. Як схоче український народ, щоб був совітський лад, так і буде. Як схоче український народ, щоб був лад республиканський, демократичний, такий, як приміром у Швайцарії — то так і буде. Чому вам, браття-Українці, з большевицького табору сеї справи не відложити на тоді, коли вже буде українська держава? — Не бійтеся! Як совітський лад добрий і справедливий, то український народ його у себе певно заведе. Подумайте самі, чи не лекше буде вам завести совітський лад у визволеній вже Галичині, ніж коли вона остане під Польщею? Бо, щоби під Польщею настав совітський лад, то вже ніхто з здоровим розумом у голові, не повірить. Се показалось тоді, як російська большевицька армія була вже лише 10 англ. миль від Варшави. Навіть польський пролетаріят зірвався боронити Варшави від большевика, не то хлоп, що щось має до втрачення!

А зрештою скажіть самі, чи не краще буде українському народови в Галичині під своєю власною владою, як під владою ляцького, шляхоцького кнута? І то навіть колиби в нас була ця „буржуазія", якої ви, браття, так боїтеся. Бо по перше: українська інтеліґенція ні трохи не мала би в краю тої сили, яку має там тепер пан-Лях, а по друге: Українець не позволить другому Українцеви собі, як говорять, в кашу наплювати; але ворогови то дасть собі і в лице плюнути і не реаґує надто різько.

Тому, браття-Українці з большевицького табору, як що ви дійсно Українці і яку вас хоч крихітка любови до цеї нещасної нашої України — станьте і ви разом з українським народом до боротьби за визвіл українського народу зпід ляхо-татарської дикої і розгульної бестії. А як уже буде українська держава, тоді піднімете в ній свій прапор і свою програму і будете її переводити в житте. Тепер ні одному з вас ані з нас доступу до Галичини нема, бо ми Українці, — але як буде своя укр. влада, то всі там вернемо — і хто розбере, хто большевик а хто ні. Але яке право будете ви мати рішати про суспільний лад в українській державі, коли ви до здвигнення цеї держави не то що не причиняєтеся, але ще поборюєте її своїми виступами проти змагань до визволу з ляцької неволі, між тим, проти Позички Національної Ооборони, яка для визволу старого краю конче потрібна; та виступаєте так само, як виступають Ляхи?

Перейдемо тепер до другої ґрупи, що твердить, що будова української галицької Республики, це розбиванне ідеї Соборної України. Про становище редактора „Народної Волі" здається шкода говорити, бо він вже славний з цего, що від кількох років тільки те й робив, що розбиває єдність українського народу на еміґрації. Чи взагалі можливо говорити до розуму редактора „Народної Волі", коли він публично заявляє, що „не знає, де його вітчина", що хіба „піде до адвоката питати, де вона", що він „вітчини не признає", бо вітчина йому „не дала кожуха". З таким чоловіком шкода балакати. Але спитаймо паничів, що заходять в гостину до тої шинкарки „Народної Волі", що чей не згубили здорового розуму: Яким робом будувати нам відразу соборну українську державу, коли Україна роздерта, розпайована, придавлена двома наїзниками? Невже маємо ждати аж до цего часу, коли Ляхи вигублять увесь український нарід в Галичині, а не старатися о найскорший визвіл бодай цеї части України, що страждає під пятою диких Ляхів — тому, що годі нам відразу будувати соборну українську державу?

А по друге: чи народи, що визволялися зпід чужого ярма, відразу визволили усі частини своеї рідної землі? Італія прецінь відразу не була ціла визволена. Ще до кінця світової війни частина італійських земель була під австрійською владою, хоч Італія вже була могутньою державою, а однак постепенно ішла до злуки італійських земель. Ба! що більше! А чи ще сегодня не живе часть Італіян у Швайцарії, а часть у Франції? А з кількох стейтів складалися Злучені Держави, коли освободилися зпід анґлійського ярма і проголошено було незалежність Злучених Держав. Історія вам, панове, скаже, що цих ориґінальних стейтів було тринайцять, а сьогодні Злучені Держави складаються з сорок вісім стейтів! Чому-ж нам не стреміти до постепенного визволу і будови України? Таж то простий розум говорить, що коли бодай частина українських земель буде свобідна, тоді лекше буде довести до здійснення ідеї Соборної України.

Ще один закид ви, панове, підносите: чому президент Західно-Української Републики Петрушевич і його правительство вживають дипльоматичної дороги до освободження українських земель зпід Польщі? Чому цей президент і правительство протестують перед Антантою і домагаються справедливости для українського люду?

А чи ви, панове, цего методу не вживаєте? Чи ви не протестували і не протестуєте? Чи ви не вірите в пропаґанду?

Та лишім це. Ви це безперечно робили з доброї волі. Ви це робили з патріотизму. Ви це робили з любови до України. А чи сміє котрий з вас сегодня сказати, що президент Петрушевич в справі визволу України не кермується доброю волею, патріотизмом і любовю до України? Чи можете таке говорити? Чи тільки Ви, панове, є патріоти, а він уже ні? Чи можете Ви бути так зарозумілі і вперті, щоби сказати, що лише Ви знаєте дорогу до ратунку, а він ні?...

Доки-ж нам, брати-Українці в Америці, жертись і сваритись і руйнувати роботу, що змагає до добра України? Чи не час би вже забути на наші політичні, партійні, приватні ріжниці і одною лавою станути під прапором України і спільними силами боротися за свободу України?

„Время лютеє єсть"! Тож злуки і спільної роботи нам треба.

Проголошена Позичка Оборони для визволу української землі; обовязок американських Українців цю Позичку зложити. А без гроша, без цеї Позички, як дальше вести роботу за здійсненнє наших мрій про незалежну Україну? За що вести пропаґанду? Як поборювати ляцьку пропаґанду? Як піддержувати духа народа, що стогне в неволі у Галичині та глядить поза межі краю, на того Петрушевича наче на Мойсея, чи принесе він ратунок чи ні? Що вдасться Петрушевичеви добути яку заяву Ліґи Націй чи Ллойда Джорджа, то дух народа в краю росте, то народ набирає сили і завзяття не піддатись Ляхам, не складати їм присяги, не йти до ляцького війска й уряду. А що затихне на час у світі мова про Галичину, то зараз в краю сієсь зневіра, розпука, виростають такі Яцкови, Твердохліби і інші народопродавці. Чиж се не ясне, що лише завзята робота Петрушевича і його уряду за границями краю, тримає сей край на дусі?

А що скажуть Ляхи, якиб позичка — недай Боже — не повелася, не дописала. Чи не крикнуть вони: глядіть! Галичина хоче остати при Польщи! Галичина не слухає „бунтації" Петрушевича! — Чи не так воно вийде?

Хтож поможе правительству Західно-Української Республики визволити українські землі від Ляхів, як не поможуть Українці в Америці і в Канаді?

Брати! Справа визволу України — свята справа. І в нас вона повинна стояти вище наших партійних і приватних ріжниць. Де ходить о визвіл українського люду з ляцької тюрми — **там серед нас не сміє бути партій!**

Тож лишім цю пропасть незгоди, що нас ділить і дробить, цю ненависть і розбрат, що нас руйнує. Наші партійні програми, наші приватні рахунки лишім до цего часу, коли здвигнена буде українська держава. Тоді це все розберемо, тоді себе будемо судити, тоді нам вільно буде не сваритися але й битися до схочу.

Але тепер на таке діло не час. Бо воно і нашу енерґію нищить і справу визволу України нищить. Всю енерґію зуживаємо на те, щоби оден другого поборювати та оплюгавити, а ворог руки затирає!

Не дай Боже перейти нам в історію з пятном Юди, щоб с омерзіннем згадували нашу роботу грядучі покоління.

Іван Рогатинець.

ДО ВІРНИХ В BARNESBORO, PA. І З СУСІДНИХ ОКОЛИЦЬ.

5-го СЕПТЕМБРА

на Лейбор Дей, будемо посвящати два нові великі дзвони, красно мальовані образи, відновленнє Української гр.-кат. Церкви Пренепорочного Зачатія Пр. Діви Марії в Барнесборо, Па., і двох нових бічних вівтарів.

Посвяченнє довершить наш Всесвітл. Апостольський Візитатор і Адміністратор Петро Понятишин.

Сим запрошуємо сердечно все дооколичне наше Всечестне Духовенство, всі дооколичні парохії, Братства, Товариства, Сестрицтва і всіх щирих Українців і Українок, прибути до нас на Лейбор Дей, 5-го септембра, в понеділок о 10. годині рано на посвяченнє і своєю присутностию звеличати наше торжество і показати чужинцям нашу силу, єдність і культуру. 04-06

ЦЕРКОВНИЙ КОМІТЕТ:
Парох, свящ. о. Йоан Волощук,
Стефан Рейба, Мих. Бончанський,
Григорій Яцко.

ПОЗІР ДЖЕРЗИСІТЧАНИ!

Школа діточа Українського Народного Дому розпочинається 6-го вересня о годині 5-тій вечером. Родичі які до тепер дітий своїх не вписали зволять такі вписати на 4-го вересня — се є в неділю, о годині 4-тій пополудни.

Родичі, які не вирівнали місячних оплат за школу і до Укр. Нар. Дому за минулий рік, повинні се зробити на мітінґу місячним а то 1-го вересня.

Звертається увагу, що до школи не приймеґься дітий які підчас року хотіли-б записатися, або таких, яких родичі занедбують вплати. До школи прийметься однак діти таких родичів, які з причини загального безробіття не моглиб тимчасово платити, однак зобовязалибся се зробити в будуччині.

За Український Народний Дім,
367 St. Pauls Ave., Jersey City, N. J.
Михайло Турчинський,
секретар рекорд.

В МОСКВІ КОЖДИЙ Є МІЛІОНЕРОМ.

В Москві є надмір грошевий; на жаль вони паперові і ніхто їх не хоче приймати. Колиб жебручому дідови дали менше, чим 500 рублів, він певно образиться і наговорить дурниць нерозсудному жертводавцю Коли американський член місії дав готелевому хлопцеви 1000 рублів за принесенне води, він попросив, щоби йому місто гроший дати кусник цукру. Цілком скромний обід коштує „лише" 50 тисяч рублів. Чищенне черевиків коштує 2000 рублів. А совєти дальше друкують гроші, бо паперу мають доволі.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Петра і Павла, від. 81, взиває всіх своїх членів, аби зійшлися в неділю, 4. вересня до парохіяльної галі під числом 121 Чорч стр., бо має відбутися надзвичайний мітінґ в справі закупна бондів на оборону Галичини. Переведеться ухвалу, яку квоту дасть наше братство на ту ціль. Крім того маємо вибрати двох делеґатів на зїзд до Вашінґтону. Котрий член на сей мітінґ не явиться, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — В. Чачка, предс.; А. Хімяк, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Бр. св. Стефана, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 4. вересня, о 1-шій годині пополудни, в Українськім Нар. Домі. На тім мітінґу будуть важні справи до обговорення, а також звіт секретаря і касієра. Котрий член не явиться, буде засуджений на кару. — П. Борозний, предс.; І. Швець, секр.

ДОПИСІ

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Поклик до Українців і Українок в Манчестер і околици.

Отсим повідомляється всіх Українців і Українок, в кого тільки бється щире українське серце, що в **сю неділю, 4. вересня, відбудеться протестаційне віче проти диких ляцьких розбишак в галицькій Україні.** Дальше буде **справа позички З. У. Н. Р.** Подаємо до відома, що Укр. Народний Комітет в Манчестер дістав повновласть і лісти від Представництва Західної України з Вашінґтону для збирання Позички Національної Побіди.

Любі Браття і Сестри! Кличемо до Вас в імени мучених братів наших, що з розпукою простягають свої руки до нас і просять о ратунок. Хто бажає волі і свободи рідному краєви; хто не хоче, щоб Ляхи уважали наш нарід за „бидло"; хто не хоче, щоб його братів запроторювали в тюрми, а на його власну землю провадили мазурів — нехай прийде в **неділю, 4. вересня, до Українського Клюбу, 335 Pine St.,** сказати своє грімке слово протесту та купити бонд галицької України.

Ми мусимо боротись до кінця, без ріжниці чи виграємо чи програємо. Закиньмо всі партії, явімся численно на вічу і поможім свому галицькому правительству докінчити ту велику працю, яку воно веде вже третий рік, не уступає, а бореться, напружуючи останні сили, щоб здобути нашу землю з рук найгіршого в світі ворога. Ми не дали свому правительству дотепер ані цента, тому тепер даймо всі! Нехай не буде ані одного Українця, ані одної Українки, щоб не купили бонду галицької України! Се наша боротьба за святу справу. Се наше оруже, котрим мусимо поконати ворога-Ляха. Хто не купить бонду, сей не варта носити українське імя; сей помагає Польщі дальше гнобити наш нарід.

Тому ще раз, вірні Сини і Доньки України, просимо Вас: Прийдіть на наше віче та покажіть ділом, що Ви стоїте за Вільною Галицькою Україною. Ми є певні, що як всі закупимо бонди в Америці і Канаді, то виграємо; а як відмовимо помочі, то пропадемо в ляцькім багні навсе.

В тій надії, що ані одного Українця чи Українки на гали не бракне, остаємо з поважанням.

ЗА УКР. НАРОДНИЙ КОМІТЕТ В МАНЧЕСТЕР:

Теодор Петрик, предс.
Лесьо Сисин, секр.

—o—

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Перебралася мірка народної терпеливости.

Джерзисітські Українці в горішній части нашого міста скликали собі до свого Народного Дому (367 Ст. Полс Аве.) збори в справі позички національної оборони Східної Галичини. Сі збори були заповіджені на 4-ту годину пополудни в неділю, 28. с. м.

В означенім часі невеличка галя згаданого Народного Дому заповнилася по береги, а деякі мусіли стояти в сінях. Між мущинами видно було кількананцять жінок і трохи дрібної дітвори. Настрій усеї тої публики був святочний і поважний, але спокійний і самопевний, бож уся та громадка була в своїй власній хаті, на своїм власнім ґрунті.

Тут треба замітити, що всі Українці на горі міста в Джерзи Сіти творять одну свідому громаду, одну — можна сказати — родину, котрої члени взаїмно себе шанують, люблять і слухають. Яко члени одної родини вони всі себе знають — навіть маленькі діти, тож не дивниця, що кожду „прісну душу" вони зараз межи собою занюхають...

Кілька таких „прісних душ", котрі називають себе большевиками, „запросилися" на сі збори і порозсідалися з дуже завадіяцькими мінами на передних лавках. Власники Народного Дому мали повне право тих непрошених гостий до своєї хати не впустити, але вони сього не зробили, бо взяла верх відома наша гостинність. Нехай — мовляв — сидять, коли вже прийшли. Ми-ж не думаємо робити нічого злого, тож і посторонному чоловікови, якщо він не надужиє прав гостинности, можна на нашу роботу подивитися.

Зачалися наради. До присутних виголосив відповідну промову голова Українського Народного Дому, п. Степан Костів. Він обяснив коротенько, в якій цили сі збори скликано і що на них мається зробити. „Коли хто з присутних — мовив бесідник — не годиться з нашою акцією, то може собі відси вийти; а як ні — то нехай сидить спокійно, бо то не є публичне віче в публичнім місци, але приватні народні збори".

Розпочав свою промову головний секретар У. Н. Союза, п. Роман Слободян. Нарід слухав сеї промови із запертим віддихом, а большевицькі „гості" строїли дурні міни і підморгували один до другого. Се, очевидно, народови не подобалось, але кождий мовчав, бо не хотів переривати гарної і цікавої промови. А та промова була зовсім безпартійна. „Нам — говорив п. Слободян — не розходиться о те, хто виведе наш нарід з дому ляцької неволі, аби тільки він його вивів, увільнив з ляцького ярма і дозволив йому зажити спокійно на своїй власній земли. Кажуть деякі люди, що Петрушевич, котрий тепер в імени наших старокраєвих братів віднісся до нас о поміч в формі державної позички, є зрадником українського народу, бо його перекупили Ляхи. Як би се було правдою, то той Петрушевич не сидів би нині на чужині і не примирав би з голоду (грімкі оплески — большевицька братія неспокійно ворушиться). Коли большевики мають якінебудь докази, що Петрушевич зраджує свій український нарід, нехай вони сі докази опублікують і нехай самі займуться освободженнєм Східної Галичини. Ми підемо радо з большевиками, коли вони заявлять прилюдно, що ужиють усіх своїх сил, аби вигнати кровожадного наїзника з нашої рідної землі".

Коли би таку заяву, таку найдальше йдучу уступчивість почула людина, що має в собі бодай дрібку — вже не кажу українського почуття, але почуття загально людського, то вона, ся людина мусіла би над тими словами призадуматися. Але в наших большевиків ви не знайдете ні почуття людскости, ні здорової думки. Се наскрізь зфанатизовані бестії, котрі вірять лише в те, що скаже Лейба Троцький і його поплечники. І присутні на тих зборах комуністи почали „кукурічигися". На зазив п. Слободяна, щоби всі присутні Українці закупили по своїй можности бонди свободи Української Галицької Републики, московські наймитки почали дертися до слова.

„Що-ж ви хочете говорити — питається п. Слободян: чи ви є за позичкою, чи проти позички?"

„Я дам тисячу долярів... Я можу дати ще й більше, але дозвольте мені дещо вияснити! — горлає один червоний.

„Не треба ніяких вияснень! — гукає хтось з кута. — Як хто сеї справи ще доси не зрозумів, то він її вже ніколи не зрозуміє і тут ніякі вияснення не поможуть".

Червоні товариші підносять вереск і тут... я вам не можу вияснити, як се сталося. За три мінути (не довше!) всі большевики були вже на улици. Кождий з них дістав добру „памятку", бо розярення народу не мало границь. „Не бийте! не бийте!" — кричав п. Слободян, але його ніхто не слухав. Усе те „вимітаннє сміття з Українського Народного Дому на горі міста в Джерзи Сіти" відбулося так тихонько, що ані один голос не писнув. Шу, шу, шу, шу — і большевицька голота була вже за плотом — там, де її місце. Одна большевицька „лейді" вийшла з козацьких рук мов той страхопуд на городі, одному червоному розмололи під ногами соломяний капелюх, а прочі — ну, що то богато говорити... Голос народа — голос Божий, а гнів народа має також свою силу!...

Потурбовані шубравці стояли якийсь час на дорозі і ладилися до атаку на поодиноких наших людий (вони мали при собі „блекджеки"), але як побачили надходячу поліцію, дали ногам знати і пійшли десь у безвісти змивати зі своїх голов червону юшку — знак їх червоних ідей і патріотизму.

Упоравшися з народними виродами, чесні Українці вернули до салі і продовжали дальше свої наради. Говорив ще коротенько п. Слободян, а відтак п. Костів. Після того люди підступали поважно до стола і записувалися на позичку. Одні складали готові гроші, а другі деклярували — хто що міг. Кождий брав позичку радо, не виключаючи й одного латинника, котрий родився на українській земли і через те почуває себе свідомим Українцем. На позичку Української Галицької Держави зібрано готовими грішми і декляровано кількасот долярів (докладна сума буде в своїм часі оголошена), а решту (скільки лиш буде можна) збереться пізнійше.

Свідок.

—o—

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Шевченківський концерт.

Заходом Аматорського Кружка при українській гр.-кат. церкві відбувся тут в неділю, 21. серпня, концерт в честь 60-літних роковин смерти Тараса Шевченка.

Не буду я богато розписуватися за сей концерт, бо то богато місця треба, але скажу коротко, що він випав досить гарно, за що належиться похвала і подяка всім аматорам згаданого Кружка, а також дякоучителеви В. Романкову, що не жалував часу і праці так усе гарно навчити. На подяку заслугує і наш місцевий душпастир, о. І. Кутський, котрий у вступнім слові пояснив публиці ціль концерту, розказав дещо про життє Тараса Шевченка і вияснив, чим був для нас той наш найбільший народний поет. Його промову публика нагородила грімкими оплесками.

Тут мушу згадати, що наші люди не заховуються спокійно на концерті або на представленню, але кричать разом з дітьми так, як на якім весіллю. Так не повинно бути! Ми мусимо памятати, як ідемо на концерт, що се не весіллє і що треба сидіти спокійно.

А на останку мушу згадати за сих двох „босів" від „муншайну", що без них не може нічого відбутися. Вони вміють добре господарити з „муншайном", а більше з нічим. Перше була читальня, то вони її розбили, а тепер уже зачинають Аматорський Кружок розбивати. Нортгемптонська громада має тепер доброго священика і дякоучителя, але як сі боси будуть так робити, то всьо попсують. Ліпше най вони тримають руки при собі, або і цілком підуть у дубину, то нортгемптонська громада прийде назад до своїх сил, які мала тому два і пів року назад.

Парафіянин.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За одноразове оголошення в сій рубриці платиться 2 цнт. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождочасне поміщення. Двоазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЮ 2 або 3 руми. Можу купити також форнічі і замешкати. Голоситись: SAM LUCHUF, 412 E. 6th St., Room 10, New York, N. Y.

З причини виїзду до краю є **НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ І ГРОСЕРНЯ** в українській і польській околици. Торговля істнує вже 36 літ. Сподам за низьку ціну. Голоситися до: ALEXANDER KOWALEWSKY, 353 Henderson St., Jersey City, N. J. 02-04

ПОТРЕБА молодої женщини до домашної обслуги. Мусить бути добра кухарка; охайна; чисто держатися і знати як обслужити до стола. Троє осіб в родині. Жадаєсь першої кляси поручення. Адреса: MRS. R. B. FARQUHAR, The Wellsmore, 2178 Broadway, New York City. Tel. Schuyler 6772, де належить зателефонувати. 202-04

АКУШЕРКА АНТОНИНА ЛАСОНЬОВА повернула до Ню Йорку під 139½ E. 4th St. і уділяє помочи в жіночих терпіннях як давнійше. 02вчс11

Я, **КАЗІМІР СКІНДЕР,** пошукую своєї жінки **ЕВИ СКІНДЕР,** котра втікла від мене з двома дітьми і з Петром Советом дня 13-го липня. Совет є середного росту, темного заросту, над чолом лисий, походить з Росії і говорить по московськи. Вона є Литвинка, має темно-жовте волосся; на правій руці має шрам з розтятя до кости; праву ногу має троха коротшу. З собою забрала 5-літного хлопця, Чалий, і молодшого 3-літного. Оба хлопці мають жовте волося. Вони всі мають находитися в стейтах Кентокі або Вест Вірджінії. Вона говорить до дітий по литовськи а до него по московськи. Хтоби їх пізнав, нехай повідомить мене на повисшу адресу а дістане $25.00 нагороди. CHARLES SKINDER, Box 109, Colver, Pa., Cambria Co. 02,4,6

ПОТРІБНО нам Українця, горожанина сего краю, до Укр. Спілки виробу граючих колибачів, коників і т. д. Хотячий вступити до нашої спілки мусить мати тисяч долярів ($1000.00). Наша спілка буде закладати корпорацію, на що маємо всі машини, моделі, катальоги і все що потрібне до сего бизнесу. Українець, котрий вступить до нашої спілки обійме уряд касієра.
Прошу зголоситися до: 202-04
АНТІН ЖУБРИД,
24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J.

ФАРМИ!

ФАРМИ — жадайте велику лісту Funk's фармів в Честер, Монтгомери і Беркс Кавнтах, Па.
H. D. FUNK,
Bell Phone 366. **ROYERSFORD, PA.**

ФАРМА 65 АКРІВ, з домом на 8 кімнат, 4 корови, 1 кінь, кури і много забудовань; півтора милі від міста. Ціна $2200; готівкою $1000, решта на сплати на добрих услівях. Голоситись до: A. LAPINSKY, 390 Ferry Street, Newark, N. J. 04-06

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) Фарма 111 акрів, дім з 8 кімнат, 9 коров, 3 ялівки, 2 коні, 3 свиний, 225 курий; ціла машинерія. Ціна $3800, готівкою $1500. 04-09

2) Фарма 150 акрів, дім з 12 кімнат, 15 коров, бугай, 2 коні, 150 курий, автомобіль, інджай; ціла машинерія, миля від міста. Ціна $6500, готівкою $2500. Голоситись до:
PISARKO & POKUTNY,
406 East 3rd St., New York City

ПРОДАЄМО ФАРМИ недалеко Ню Йорку в найліпших місцях в Америці. Приходіть до нас а можете вибрати собі фарму яку хочете. Продаємо фарми по ріжних цінах, від $2000 до $16.000. Голоситься по інформації на адресу: SPENICK & LOBAR, 68 Avenue, A, New York City, конер 5-ої улиці. 02-07

НА ПРОДАЖ — 97 АКРІВ ЗЕМЛІ З ЛІСОМ
в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 долярів за акер, 15 мінут ходу від міста, в місті є 6 фабрик. Голоситись устно або писемно до: 95-
T. J. HRYCEY & CO.,
329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО!
НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА!

На продаж фарма 172 акрова в стейті Ню Джерзи, в віддаленю 65 миль від Ню Йорку, а 4 милі від міста і стації, до школи 15 мінут ходу. Більша половина під управою а решта грубий, вартостевий ліс і пасовиско на **50 штук худоби. Фарма в** части обсаджена і обсіяна. Дім цілком добрий о 9 румах, з ганком і пивницею, дахівкою критий, велика стайня і всі инші будинки господарчі. До фарми додаєся 1 добру корову, 2 безроги і стадо курий. Будинки асекуровані на $3000. Околиця дуже гарна і здорова. Ціна всего **2900 дол. з чого половина готівкою.** Голоситися устно або писемно на адресу: 203-04
VL. KNIHINITSKY,
30 East 7th St., New York, N. Y.

ФАРМИ! В РОМ, Н. Й. ФАРМИ!

1) Фарма 64 акрів доброї землі, 15 грубого ліса, 35 орної землі, будинки першої кляси, 8 коров, 1 бугай, ялівка, 2 коні, 4 безроги, 150 курий, всілякі машини, боги, вози, все що вродилось сего року. Ціна $4.400, вплати $2200, а решта на річні сплати по $100 і 5 процент. 202-05

2) Фарма 40 акрів, доброї землі, будинки в середнім стані, 6 коров, 1 бугай, 2 телят, 2 коні, 5 безрог, 80 курий, машини, вози, ріжного роду, врожай з сего року. За всьо ціна $3500, вплати $1900, решта на сплати по $75.00 річно.

3) Фарма 100 акрів, половина орної землі, будинки в добрім стані; 20 акрів ліса, 8 коров, 3 ялівки, 2 коні, 6 свиний, 150 курий; машини, вози; врожай з сего року і все що находиться на сій фармі. Ціна $4500, вплати $2000, а решта по $100 на рік і 5%.5

Родимці! Тепер найліпше купити фарму тут в Rome, N. Y. Сі три фарми повисше оголошені є добрі і можна зробити на них незгірше життє. Місто Ром є велике і є добрий маркет. Все можна тут продати як де інде. Хто хоче купити одну з сих фарм, то прошу перше писати до мене і порозумітися зі мною листовно, щоби чоловік не тратив за дурно гроший в теперішнім часі. Моя адреса така:
ІВАН ЛАВРУК,
306 S. Madison St., Rome, N. Y.